

การประเมินคุณค่าหนังสืออ้างอิง
ที่พิมพ์ในประเทศไทย

นางสาวศิริพร สุวรรณะ

005018

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 252๑

AN EVALUATION OF REFERENCE BOOKS
PUBLISHED IN THAILAND

Miss Siriporn Suwana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การประเมินคุณค่าหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ในประเทศไทย
ชื่อนิสิต	นางสาวศิริพร สุวรรณะ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ประทอง กรรณสุก รองศาสตราจารย์สุนทร หังสสุก
แผนกวิชา	บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา	2520

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์คุณภาพของหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2426 ถึง พ.ศ. 2520 หนังสืออ้างอิงที่นำมาวิเคราะห์มีจำนวนทั้งสิ้น 378 ชื่อ - เรื่อง ประกอบด้วยพจนานุกรม บรรณานุกรม นามานุกรม สารานุกรม วรรณคดีและสารคดีสังเขป อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ อักษรานุกรมชีวประวัติ และหนังสือรายปี ในการศึกษาคุณภาพของหนังสืออ้างอิงได้นำส่วนประกอบต่างๆของหนังสือ 10 ส่วนประกอบซึ่งได้แก่ผู้จัดทำ ผู้พิมพ์โฆษณา มีที่พิมพ์ เนื้อเรื่อง ความน่าเชื่อถือ การจัดทำคำย่อบrief เรื่อง เครื่องช่วยค้นเรื่อง รูปเล่มและการพิมพ์ ลักษณะเฉพาะของหนังสือ และลักษณะพิเศษของหนังสือ มาวิเคราะห์โดยละเอียด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและร้อยละ ซึ่งปรากฏผลการวิจัยดังนี้

หนังสืออ้างอิงส่วนใหญ่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2510 ถึง พ.ศ. 2520 หนังสือเหล่านี้มีคุณภาพดีพอสมควร แต่ยังมีคุณภาพอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก คือส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระหว่างร้อยละ 62 - 67 พจนานุกรมมีคุณภาพเฉลี่ยร้อยละ 64.62 บรรณานุกรมมีคะแนนคุณภาพเฉลี่ยร้อยละ 67.20 นามานุกรมมีคุณภาพเฉลี่ยร้อยละ 65.72 สารานุกรมมีคุณภาพเฉลี่ยร้อยละ 62.86 วรรณคดีและสารคดีสังเขปมีคุณภาพร้อยละ 64.30 อักษรานุกรมภูมิศาสตร์มีคุณภาพร้อยละ 64.20 อักษรานุกรมชีวประวัติมีคุณภาพร้อยละ 77.00 และหนังสือรายปีมีคุณภาพร้อยละ 75.32 ข้อบกพร่องสำคัญของการจัดทำหนังสืออ้างอิงคือ มีความผิดพลาดทั้งด้านการพิมพ์ทั้งสะกดฯ ขาดเครื่องช่วยค้นเรื่อง รูปเล่มไม่แข็งแรงทนทาน และภาพประกอบไม่สวยงาม สำหรับหนังสืออ้างอิงที่มีจำนวนการผลิตรายเล่มได้แก่พจนานุกรมมีจำนวนการผลิตรายเล่ม 52.64 ของหนังสืออ้างอิงที่นำมาวิเคราะห์ ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่น่าพอใจ

๓

แต่ในขณะที่เกี่ยวกับปรากฏว่าหนังสืออ้างอิงบางประเภท เช่น สารานุกรม วรรณคดีและสาระสังเขป และหนังสือรายปี ยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ มีจำนวนการจัดทำประมาณร้อยละ 2-5 ของหนังสืออ้างอิงที่นำมาวิเคราะห์เท่านั้น

นอกจากนี้ยังพบว่าหนังสืออ้างอิงส่วนใหญ่ร้อยละ 56.08 ของหนังสืออ้างอิงที่นำมาวิเคราะห์ เป็นหนังสืออ้างอิงเกี่ยวกับภาษา และเป็นหนังสืออ้างอิงในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ คือมีหนังสืออ้างอิงที่ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาร้อยละ 32.01 ของหนังสืออ้างอิงที่นำมาวิเคราะห์ และมีหนังสืออ้างอิงในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ร้อยละ 24.07 ของหนังสืออ้างอิงที่นำมาวิเคราะห์ อย่างไรก็ตามปรากฏว่าปริมาณของหนังสืออ้างอิงในบางสาขาวิชา โดยเฉพาะหนังสืออ้างอิงในสาขาวิชา ปรัชญา ศาสนา วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ ศิลปะ และวรรณคดี ยังมีจำนวนน้อยและไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในแต่ละสาขาวิชาที่มีจำนวนการจัดทำร้อยละ 1-3 ของหนังสืออ้างอิงที่นำมาวิเคราะห์เท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ควรมีการกำหนดมาตรฐานด้านการจัดพิมพ์หนังสืออ้างอิง อันจะเป็นผลให้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้หมดสิ้นไป และผู้จัดพิมพ์ควรแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของหนังสืออย่างทถี่ถ้วน เพื่อให้ข้อมูลต่างๆทันสมัยอยู่เสมอ ควรมีการจัดพิมพ์สารานุกรม วรรณคดีและสาระสังเขป หนังสือรายปี พร้อมทั้งหนังสืออ้างอิงในสาขาวิชาปรัชญา ศาสนา วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ ศิลปะ และวรรณคดีในปริมาณที่มากขึ้น นอกจากนี้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย น่าจะจัดทำรายชื่อมาตรฐานของหนังสืออ้างอิงไทยเพื่อให้เป็นคู่มือในการเลือกและจัดหาหนังสืออ้างอิงสำหรับบรรณารักษ์

average quality of indexes and abstracts is 64.30 %, the average quality of gazetteers is 64.20 %, the average quality of biographical dictionaries is 77.00 %, and the average quality of yearbooks is 75.32%. The defects of these books are due to wrong spellings, insufficient aids of searching, undurable format, and poor illustrations. The reference resource, reaching the highest amount of production is dictionaries. Satisfactorily, the number of production reaches 52.64 %. At the same time, some types of reference resources, i.e., encyclopedias, indexes and abstracts, and yearbooks are inadequate. Their number of production is only about 2-5 %.

About 56.08 % of the reference books are in the fields of languages and social sciences; i.e., 32.01 % of the books are in the fields of languages, and 24.07 % of the books are in the fields of sciences. Nevertheless, the quantity of reference books in some subject fields, particularly philosophy, religion, pure science, art, and literature is also insufficient. Their number of production is only about 1-5 % of the samplers.

This study indicates the following suggestion for improvement : the publishing operation should be standardized, consequently, the defects mentioned can be eliminated. A revision policy is a useful guideline to update reference information. Encyclopedias, indexes and abstracts, yearbooks, together with the reference resources in the fields of philosophy, religion, pure science, art, and literature should be produced in more sufficient number. Furthermore, a standard

list of Thai reference books should be compiled, this may be done under the patronage of the Thai Library Association. In addition, the standard lists should be distributed among librarians.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากรองศาสตราจารย์ประคอง วรรณสุต และรองศาสตราจารย์สุนทร หังสสุต อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อยู่เสมอมา และยังได้รับความอนุเคราะห์ จากผู้ช่วยศาสตราจารย์จี จันทวิมล ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมในการแก้ไขข้อความให้สมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าของห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งใน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเหล่านี้เป็นอันมาก จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ศิริพร สุวรรณะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๙
กิตติกรรมประกาศ	๑๑
รายการตารางประกอบ	๗
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
วิธีดำเนินการค้นคว้าวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย	8
ความจำกัดของงานวิจัย.	9
ความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย	10
2. หนังสืออ้างอิงและประโยชน์ของหนังสืออ้างอิง	12
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
4. ผลการประเมินคุณค่าหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ในประเทศไทย	184
5. สรุปและขอเสนอแนะ	231
บรรณานุกรม	250
ภาคผนวก	257
ประวัติผู้เขียน	401

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. คะแนนคุณภาพของพจนานุกรม	64
2. ระดับคุณภาพของส่วนประกอบด้านต่าง ๆ ของพจนานุกรม	92
3. ปริมาณและคุณภาพของพจนานุกรมแยกตามระบบการจัดหมู่หนังสือ แบบทศนิยมของดิวอี้	97
4. ปริมาณและคุณภาพของพจนานุกรมแยกตามปีที่พิมพ์	99
5. คะแนนคุณภาพของบรรณานุกรม	100
6. ระดับคุณภาพส่วนประกอบต่าง ๆ ของบรรณานุกรม	114
7. ปริมาณและคุณภาพของบรรณานุกรมแยกตามระบบการจัดหมู่หนังสือ แบบทศนิยมของดิวอี้	120
8. ปริมาณและคุณภาพของบรรณานุกรมแยกตามปีที่จัดทำ	121
9. คะแนนคุณภาพของนามานุกรม	124
10. ระดับคุณภาพของส่วนประกอบต่าง ๆ ของนามานุกรม	136
11. ปริมาณและคุณภาพของนามานุกรมแยกตามปีที่จัดทำ	141
12. ปริมาณและคุณภาพของนามานุกรมแยกตามระบบการจัดหมู่ หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้	143
13. คะแนนคุณภาพของสารานุกรม	145
14. ระดับคุณภาพส่วนประกอบต่าง ๆ ของสารานุกรม	149
15. คะแนนคุณภาพของครรชนีและสาระสังเขป	156
16. ระดับคุณภาพส่วนประกอบด้านต่าง ๆ ของครรชนีและสาระสังเขป	159
17. คะแนนคุณภาพของอักษรานุกรมภูมิศาสตร์	164
18. ระดับคุณภาพของส่วนประกอบด้านต่าง ๆ ของอักษรานุกรม ภูมิศาสตร์	167

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19.	คะแนนคุณภาพของอักษรานุกรมชีวประวัติ	172
20.	ระดับคุณภาพส่วนประกอบด้านต่าง ๆ ของอักษรานุกรมชีวประวัติ	175
21.	ระดับคุณภาพส่วนประกอบด้านต่าง ๆ ของหนังสือรายปี	180
22.	ปริมาณและคุณภาพของหนังสืออ้างอิงที่นำมาวิเคราะห์	185
23.	รายชื่อหนังสืออ้างอิงที่มีคะแนนคุณภาพอยู่ในระดับสูง	187
24.	จำนวนหนังสืออ้างอิงทุกประเภทแยกตามระบบการจัดหมู่หนังสือ แบบทศนิยมของคิวอี้	222
25.	คะแนนส่วนประกอบของพจนานุกรม	259
26.	คะแนนส่วนประกอบของบรรณานุกรม	274
27.	คะแนนส่วนประกอบของนามานุกรม	279
28.	คะแนนส่วนประกอบของสารานุกรม	283
29.	คะแนนส่วนประกอบของครุฑชนีและสาระสังเขป	285
30.	คะแนนส่วนประกอบของอักษรานุกรมภูมิศาสตร์	286
31.	คะแนนส่วนประกอบของอักษรานุกรมชีวประวัติ	287
32.	คะแนนส่วนประกอบของหนังสือรายปี	288